

Archives & Manuscripts: The Journal of the Australian Society of Archivists
45, br. 3 (2017).

Časopis *Archives & Manuscripts: The Journal of the Australian Society of Archivists* i u trećem svojem broju u 2017. godini sastoji se većinom od već uvriježenih rubrika: *Editorial* (uvod), *Articles* (članci), *Keynote Address* (posebne objave), *Reports* (izvješća), *Obituary* (nekrolozi) i *Reviews* (prikazi). Uvodnik pod naslovom *Why Radical Recordkeeping?* napisali su Katherine Jarvie, Greg Rolan i Heather Soyka, članovi Records Continuum Research Group pri Sveučilištu Monash (Melbourne, Australija). Ta je istraživačka grupa osnovana ranih devedesetih godina 20. stoljeća i otada okuplja zainteresirane stručnjake koji se teoretski, konceptualno i praktično bave upravljanjem zapisima, te upravo navedeno smatraju vitalnom komponentom rukovanja i upravljanja podacima i informacijama. Navedena ekspertna skupina bila je inicijatorom ideje o toj temi posebnog broja časopisa, jer je prepoznata potreba da se o – kako su nazvali – radikalnom upravljanju zapisima progovori i prodiskutira na široj razini. Polazišna točka radikalnog upravljanja zapisima promatranje je zapisa u kontinuitetu od njihova nastanka i nadalje, bez stvarnoga kraja (često tako shvaćanoga) životnog vijeka zapisa njegovim pridruživanjem nekomu arhivskom fondu ili zbirci (u kakvoj arhivskoj ustanovi). Osim toga, urednici su nastojali prikupiti radove koji će ukazati na različite mogućnosti i uvode nove poglede, te na neki način prekidaju dosadašnje uobičajene paradigme u upravljanju zapisima.

Prvi članak u ovom broju autorice Cassie Findlay *Participatory Cultures, Trust Technologies and Decentralization: Innovation Opportunities for Recordkeeping* (“Sudjelujuće kulture, tehnologije povjerenja i decentralizacija: Mogućnosti inovacija u upravljanju zapisima”) diskutira kako društveni i tehnološki napredak utječe na oblikovanje budućnosti u upravljanju zapisima, uočavajući niz pozitivnih mogućnosti, ali i određene izazove. Autorica smatra kako je dosadašnji pristup dizajnu i implementaciji spisovodstvenih sustava patio od nedostatka inovacija, najviše zbog neučinkovite suradnje sa srodnim disciplinama. Zaključuje kako suvremeno društvo, politika i internetska kultura proizvode nove modele, alate i tehnike koje otvaraju niz novih opcija, kao što su *peer-to-peer* poslovanje i povjerenje u računalu, *blockchain* tehnologije i sl., te da bi prilagodba recentnim modelima i praksama suvremenim spisovoditeljima otvorila situaciju znatnijeg utjecaja u umreženom društvu. Popis korištene literature od 48 bibliografskih jedinica potvrđuje da Findley temi pristupa sagledavajući njezine različite rakurse, i uočavajući nove mogućnosti pozicioniranja – danas već tradicionalne discipline – upravljanja zapisima u suvremenim okolnostima.

Članak *Applying Radical Empathy to Women’s March Documentation Efforts: A Reflection Exercise* (“Primjena radikalne empatije prema Women’s March, dokumentacijski napori: Vježba promišljanja) autorice Gine Watts s Informacijske škole Sveučilišta u Texasu (SAD) progovara o zapisima koji dokumentiraju tzv. Ženski

ožujak u Washingtonu, događaj i globalni fenomen s gotovo pet milijuna ljudi koji su sudjelovali u paralelnim događanjima diljem svijeta, protestirajući na početku mandata američkog predsjednika Donalda Trumpa. Bilo je logično da će povezani zapisi uz prosvjed tog obima imati povijesnu vrijednost, pa su mnoge arhivske i srodne baštinske ustanove i organizacije promptno pozvale na prikupljanje popratnih priča/zapisa s glavnoga, ali i vezanih događanja. No, autorica se ipak pita je li sam događaj i njegova suština dovoljno dokumentirana. Članak slijedi ideju tzv. zvonastih kuka, odnosno, uvodi pojam radikalne empatije za neka globalno prepoznata zbivanja. Takvu je empatiju, smatra Watts, potrebno korisno uporabiti upravo za prikupljanje svakovrsnih zapisa kod društvenih zbivanja koja okupljaju velik broj što stvarnih što komunikacijskih dionika, a Women's March upravo je jedan od egzemplara. Radikalna empatija – smatra autorica – animira i pokreće poželjne arhivističke veze četiriju sastavnica: stvaratelj, subjekt, korisnik i zajednica, a s obzirom na uloge tih dionika, velika je šansa da će i prikupljeni zapisi dati jednu širu i pravedniju sliku događanja.

Jimmy Zavala, Alda Allina Migoni, Michelle Caswell, Noah Geraci i Marika Cifor napisali su članak *A Process Where We're All "at the Table": Community Archives Challenging Dominant Modes of Archival Practice* ("Proces u kojem smo 'svi na stolu': Arhivi zajednice izazivaju nove dominantne oblike arhivske prakse"). Kako bi održali svoju specifičnu funkciju u društvu (zajednici), te sačuvali njezine vrijednosti, arhivi zajednice odlučili su se na promjene u dominantnim praksama arhivskog upravljanja. Kako bi se analizirale te promjene, autori se pitaju: Na koji način arhivi i njihovo osoblje mogu i smiju odbaciti tradicionalnu arhivsku praksu? Rade li arhivi zajednice unutar ili protiv dominantnih okvira institucionalne održivosti? Izazivaju li arhivi zajednice, odnosno repliciraju do sad dominantnoj praksi kustodijalnog pristupa? Na temelju intervjua sa 17 osnivača, osoblja i volontera u 12 arhiva zajednice u Južnoj Kaliforniji, to istraživanje razmatra različite modele njihova funkcioniranja, koje se razlikuje od standardnih praksi na terenu.

Nadalje, članak *Small Acts of Resistance: Teaching Young and Emerging Artists Sustainable Preservation Strategies for Contemporary Creative Practice* ("Mali čini otpora: Učeći umjetnike u usponu o održivosti strategija zaštite suvremene kreativne prakse") Lisa Cianci, koja na Sveučilištu u Melburnu predaje kolegij *Kontekst i kultura*, problematizira strategiju održivog očuvanja djela s područja kreativne prakse, osobito novih medija i umjetničke reinterpetacije. Taj članak, ali i ukupni pedagoški rad autorice, nastoji studentima – nadolazećim suvremenim umjetnicima – ugraditi razne vještine i praktična znanja koja će im pomoći u izgradnji otpornosti na gubitak pamćenja, entropije ili digitalno nekontroliranih "divljih arhiva". Cianci uglavnom priznaje načelo umjetničke "anarhije", ali upravo unutar njega pokušava ukazati na potrebu očuvanja i bilježenja raznih umjetničkih akcija svakojakih vrsta. Budući da je riječ o području ljudskog djelovanja koji je nužno vezan ne samo uz racionalni dio čovjekove prirode, nego i uz psihološki, emotivni, duhovni i duševni segment, autorica je za rad svladala očekivani, ali ipak

impresivni obim korištene literature od 67 bibliografskih jedinica. Inače je, osim što je arhivistica, Cianci i sama umjetnica koja se izražava jednako kroz klasične konvencionalne, kao i digitalne medije, te kontinuirano propitkuje i spaja model arhivističkoga kontinuuma s umjetničkom praksom. Doista rijetka kombinacija.

Perspectives on Records and Archives: An Update from the Royal Commission (“Perspektive zapisa i arhiva: Ažuriranje iz Kraljevske komisije”) članak je autorice Justice Jennifer Coate. Coate je članicom Kraljevske komisije za institucionalne odgovore na seksualno zlostavljanje djece te je taj članak zapravo njezino izlaganje s godišnje konferencije australskih arhivista održane 2016. godine u Parramatti, s temom građenja veza između ljudi, sustava i zapisa. Smatra da je navedeno važno i za rad Komisije u kojoj sudjeluje te da nevjerovatna produkcija suvremenih zapisa itekako u fokus društvenih potreba gura upravo arhivističke i srodne vještine upravljanja zapisima na svim razinama: u društvenim organizacijama, korporativnim subjektima i vladinim tijelima i agencijama. Priča o zapisima koji dokumentiraju rad Komisije napose je zanimljiva jer je opterećena izuzetno velikim brojem dokumenata koji su daljnjih 99 godina zatvoreni za javnost: radi se, naime, o prikupljenim usmenim svjedočanstvima žrtava, za koje se smatra da sistematizirane mogu pridonijeti boljem osmišljavanju sustavne zaštite od zlostavljanja koja se događaju na institucionalnoj razini. Jednako tako Komisija prikuplja i velik broj dokumenata iz raznih službenih izvora (dokumente o slučajevima zlostavljanja, pojedinačne relevantne interne politike i protokole raznih institucija, prijave i procese i dr.) te kreira posebnu evidenciju pojedinačnih slučajeva. Autorica naglašava kako se Komisija u svojem radu susrela s velikim problemom nedostatka starije dokumentacije koja im je trebala u radu, ali jednako tako, u različitim državama Australije nailazili su na različite mogućnosti dostupa navedenim zapisima: jednako članovi Komisije, ali još više i same žrtve ako su naknadno i nakon protoka vremena željele nešto više saznati o vlastitom slučaju. U tom smislu Komisija je izdala i određene preporuke za rukovanje gradivom koje se odnose na navedenu problematiku.

Članak Joanne Evans direktno se naslanja na prethodni, jer proizlazi iz teme Konferencije za prava djeteta održanoga 2017. u Melbourneu. Autorica razlaže temu dokumentiranja izvanobiteljske skrbi za djecu, odnosno njihovih učestalih kasnijih frustracija koje djelomično nastoje zaliječiti traženjem raznih odgovora u tim dokumentima, za koje se ispostavilo da im često nisu dostupni ili su vrlo fragmentarni. Stoga Evans predlaže radikalna dokumentacijska rješenja za rješavanje tih izazova – svakako bitno drugačija od trenutačno uskih, rascjepkanih i nedostupnih zapisa o izvanobiteljskoj skrbi u Australiji. Zagovara rješenje kojim će transdisciplinarna zajednica osigurati »siguran, distribuiran, umrežen digitalnu arhiv« koji bi podupirao djetetov identitet, pamćenje i vrijeme u izvanobiteljskoj skrbi i svakako bio dostupan tijekom njegova životnog vijeka.

Prateći istu temu i misao, u svojem pregledu konferencije Nicola Laurent postavlja pitanje hoće li odsutnost političara i kreatora politike i službenih društve-

nih događanja potkopati učinkovitost provođenja plana ustroja zapisa koji se tiču problematike skrbi za djecu. Ili će, možda, upravo izvaninstitucionalno kontrolirana rješenja doista dovesti do zaokruženog i optimalnog upravljanog dokumentiranja, kako se već dogodilo u nekim slučajevima (primjerice navedeno u članku Zavale i drugih) vezanim uz arhive zajednice, odnosno onima koji nastoje prevladati neki dominantni problem zajednice neovisno o javnom institucionalnom okviru.

U časopisu potom slijedi memorijalni zapis u spomen na preminulog arhivista Alana Ivesa, te prikazi čak pet knjižnih izdanja: Amy Hildreth Chen prikazala je knjigu *Cheap Modernism: Expanding Markets, Publishers' Series, and the Avant-Garde* autorice Lise Jaillant; John Willsteed prikazao je knjigu *Rogue Archives: Digital Cultural Memory and Media Fandom* autorice Abigail De Kosnik; Tom Denison prikazao je knjigu *Position Doubtful: Mapping Landscapes and Memories* autorice Kim Mahood; Jay Weatherbur prikazala je knjigu *Managing Digital Cultural Objects: Analysis, Discovery and Retrieval* urednika Allen Fostera i Pauline Rafferty; Gillian Oliver prikazala je knjigu *The Archive Thief: The Man Who Salvaged French Jewish History in the Wake of the Holocaust* autorice Lise Moses.

Silvija Babić